

Månedens brev - februar 2009

Brev sendt 4. juni 1940 fra Sanitetssjefen i den polske brigade til Helseministeren i den polske regjering i Paris. De polske styrkene benyttet det franske feltpostsystem og fikk tildelt nummer i serien 30.000. Da Polen var okkupert er det usannsynlig at det eksisterer noen brev fra de polske styrkene som er sendt til Polen. Også feltpost fra de franske styrkene i Narvik er sjeldne å finne.

Feltpost fra polske styrker i Narvik-området 1940.

Av Gunnar Melbøe

Tirsdag 28. mai 1940 ble den første allierte seier i 2. verdenskrig vunnet. Narvik ble erobret av en fransk-polsk divisjon under kommando av den franske general Bethouard, støttet av britiske og norske styrker. Divisjonen besto av 2 bataljoner franske fremmedlegionærer og 4 bataljoner polakker. De fire polske bataljonene utgjorde den Polske Høylandsbrigade (Podhale Brigade). Den ble dannet i Coetquidan i Frankrike i februar 1940 og ble ledet av den polske general Szyszko-Bohusz. Brigaden var en blanding av frivillige fra Polen, polske emigranter fra Frankrike og frivillige fra andre land, til sammen 4.778 offiserer og soldater. Den polske bataljonen sto således for ca. 1/3 av alle allierte landstyrker som opererte i Narvik-området.

Etter angrepet på Norge 9. april 1940 ble det besluttet at den polske brigade skulle settes inn i kampene mot tyskerne, og om natten 23. april la tre franske linjeskip ut fra Brest med den polske brigade om bord. Etter noen dagers opphold i Clyde, la skipene kursen mot Norge og passerte polarsirkelen 4. mai. På grunn av været og tyske ubåter måtte skipene gå flere omveier, og kom først 7. mai til Lofoten og landsatte deretter tropper i Harstad.

General Bethouard fikk 8. mai ordre om å foreta en landsstigning i Herjangsfjorden med de franske og polske styrkene. Forberedelser ble iverksatt i samarbeid med den britiske marine. De to bataljoner med fremmedlegionærer lå i Ballangen, og mesteparten av troppene ble tatt ombord der. Den 11. mai om kvelden ble 2. bataljon av den polske brigade overført fra Hinnøya til Bogen

Før angrepet på Narvik måtte de tyske styrkene i Bjerkvik settes ut av spill, og 13. mai gikk de allierte til angrep. Fremmedlegionærenes landstigning i Bjerkvik foregikk stort sett etter planen. Trehusbebyggelsen i Bjerkvik var satt i brann av de britiske krigsskipene, og tyskerne måtte trekke seg tilbake nord og øst for Bjerkvik. General Bethouard bestemte seg straks for å sikre seg fergestedet Øyjord ved hjelp av motorsykkelseksjonen. Denne ble senere avløst av to kompanier av den polske bataljon som hadde trengt frem fra Lenvik, en anstrengende marsj i dyp og løs snø. Nå sto veien til Narvik åpen.

Det var nå skapt en utgangsstilling på nordsiden av Rombaksfjorden for et direkte angrep på Narvik. Angrepsstidspunktet ble fastsatt til 27. mai kl. 23.40. Dagene før angrepet foregikk oppmarsjen av avdelinger. I løpet av 19. mai var hele den polske brigade på plass i "Ankenessektoren", og alle allierte styrker sto fra nå av under fransk kommando.

Operasjonen skulle bestå i to samtidige angrep som skulle foregå slik: Hovedangrepet, "angrep nord", skulle utgå fra Øyjord og over Rombaksfjorden. Det sekundære angrep "angrep syd" skulle ledes av general Bohusz-Szyszko, som hadde seg underlagt en halv brigadestab, 1., 2. og 4. polske bataljon, en seksjon på to stridsvogner, en seksjon fransk og britisk feltartilleri. Hans oppdrag besto dels i å bemektige seg Ankenes og ved sin ildgivning å avbryte kommunikasjonen mellom Narvik og Fagernes. Etter harde kamper ble byen erobret 28. mai. Den polske brigades tap ble oppgitt til 97 falne, 189 sårede og 28 savnede. På Ankeneshalvøya ble det til sammen funnet over 150 falne tyskere, ifølge polske beretninger. Landstigningsoperasjonene i Bjerkvik og Narvik var den 2. verdenskrigs første kombinerte operasjoner med elementer fra alle tre forsvarsgrener.

2. juni ble Kongen og regjeringen meddelt at de allierte hadde besluttet å evakuere. I løpet av dagene 4.- 8. juni forlot de polske styrkene Ofoten. De ble evakuert med små fiskeskøyter til større skip ute i fjorden, og senere tatt om bord i marinefartøy som satte kursen mot England. De franske troppene forlot området natten til 8. juni. Den 8. juni om formiddagen ble det gitt ordre til demobilisering av de norske styrkene.

Kilder:

Le Corps Expeditionnaire Francais en Scandinavie (Avril-Juin 1940), Catalogue des Obliterations Militaires Francaises 1900-1985, Kampene i Narvik-området, Polish Troops in Norway, The Fight for Narvik Impressions of the Polish Campaign in Norway, Poles in the Battle of Narvik, Korrespondanse med Josef Witold Zurawski (Polen)